

[Burgdorf.]

hjælp både for udenrigsministeriet og for danske ambassader rundt omkring, når de skal hjælpe.

Der er en anden ting, som gør, at jeg mener, der virkelig er grundlag for at tage disse ting op til overvejelse. Der er jo en diskriminering i, at når en ung pige bliver gift med en udlænding, hænger hun på den, når hun får et barn, for så får det hans statsborgerskab, men vi ved, at der er mange unge piger i Danmark, som lever sammen med udenlandske mænd og ikke tør gifte sig, netop fordi hun, hvis de gifter sig, taber den ret. Men hvis barnet bliver født uden for ægteskab, er det dansk. Jeg mener også, at der er noget forkert her. Det er i hvert fald en diskriminering af ægteskabet, som vi ikke bryder os så meget om.

Så siger man, at det er de dobbelte statsborgerskaber, man er imod. Det kan vi da også være, men det kommer vi nok ikke til livs sådan lige med det samme. Vi kan tage det eksempel, at et ungt par rejser til England på studieophold og derovre får et barn. Så bliver barnet engelsk, samtidig med at det også bliver dansk, fordi faderen er dansker, og så har man det dobbelte statsborgerskab også her. Jeg mener også, at det, vi har sagt i lovforslaget, at barnet selv kan vælge, når det kommer til skelsår og alder, gør, at det er et begrænset åremål, et barn har dobbelt statsborgerskab.

Jeg er glad for den sympati, som er tilkendegivet fra de forskellige partier. Så megen sympati må da ende med, at vi kan få noget fornuftigt ud af snakken, og det glæder jeg mig til. Hvis ikke man kan gå ind for lovforslaget, håber jeg, at ministeren kan lægge noget på bordet, som vi kan være fælles om.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Hr. Burgdorf har helt rigtigt opfattet, at sympatien er til stede. Det er bare min pligt som minister at gøre opmærksom på de vanskeligheder, som følger af et i øvrigt velment lovforslag, og jeg vil gerne have sagt, at det er ikke indenrigsministeriet, der har sinket sagen. Vi sendte notatet over, så snart vi havde betænkningen, og i dette notat ligger der jo også noget om ligestilling mellem mænd og kvinder på andre områder, men kan vi finde en bedre løsning end den, notatet indeholder, så er jeg parat til at være med til dette.

Jeg vil gerne sige, at det med det dobbelte

statsborgerskab, som hr. Burgdorf også sagde, i allerhøjeste grad afhænger af, hvordan staten opfatter statsborgerskabet, hvis en af dens borgere har et barn med dansk statsborgerskab. Det er meget, meget afgørende. Vi kan altså ikke komme uden om det, og det vil sige, at alle børn, der bliver født i blandede ægteskaber, automatisk vil få dobbelt statsborgerskab. Nu siger hr. Burgdorf, at det gælder kun i 18 år, men det er dog også et spand af år.

Jeg er, som jeg sagde før, meget indstillet på, at vi skal nå til et resultat, men som andre ordførere også har været inde på, vil jeg være meget utryk ved uden videre at sige, at det går vi bare ind for. Jeg synes ikke, man uden videre, når man ikke er klar over konsekvenserne i deres fulde rækkevidde, bare kan sige: det gør vi bare.

Så siger man: det må vi så gøre, hvis ikke Norden gør det. Så bliver vi det eneste nordiske land, og vi bliver formentlig også det eneste land i verden. Det kan være godt at være foregangsmand, men hvis man giver sine borgere dårligere vilkår, er det ikke godt at være foregangsmand på dette område.

Det, jeg sagde til indledning, var, at hvis vi med lovforslaget, som det foreligger, skaber en falsk tryghed og vi alligevel ikke kan hindre kidnapning i disse sager, skal vi i hvert fald tænke os godt om, inden vi gennemfører et lovforslag, som jeg er parat til at medvirke til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om kirkeskole [af Burgdorf m.fl.].

(Lovforslag nr. L 79. Fremsat 10/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Det foreliggende lovforslag var i samme

[Kirkeministeren.]

skikkelse til behandling i forrige samling den 3. december 1976, og jeg skal henholde mig til de bemærkninger, jeg gjorde ved den lejlighed.

Dorte Bennedsen (S):

Ved første behandling i sidste samling af dette lovforslag den 3. december 1976 sagde ordføreren for forslagsstillerne i sine konkluderende bemærkninger, at man jo ikke kan sige, at der var særlig stor tilslutning til forslaget. Denne bemærkning var faktisk så sand, som den var sagt, al den stund det kun var de to partier, der stod bag forslaget, som tilsagde det en velvillig behandling. Man kunne så have håbet, at forslagsstillerne havde draget den konsekvens af det, at de havde ladet være med at genfremsætte forslaget. Den erkendelse er de altså ikke kommet til, og jeg skal derfor nøjes med at henvise til de bemærkninger, jeg kom med ved den sidste førstebehandling, hvor konklusionen var, at socialdemokratiet ikke kan tilsige dette forslag en velvillig behandling.

Børge Møller (FP):

Lovforslaget er som sagt en genfremsættelse, og det burde nok ikke have været fremsat igen. Selvfølgelig er forslaget fremsat i den bedste mening, men når man læser ordførernes taler ved første behandling og hr. Burgdorfs svar, kan man ikke undgå at få det indtryk, at hvis ikke ordførerne afviste forslaget hårdt og brutalt, blev de nærmest taget til indtægt for forslaget, selv om de afviste det.

Derfor bliver vi i fremskridtspartiet nødt til at sige, at vi finder, det er en både dyr og komplet overflødig lov, som kan komme til at virke stik modsat hensigten, og det ville være synd både for forslagsstillerne og for det danske folk.

Den undervisning i kristendomskundskab og dåbsoplæring, som man ønsker at give, kan ske gennem folkeskolen, ved gudstjenester, gennem konfirmandundervisning og ikke mindst gennem de muligheder, vi har i vores fritidsundervisningslov. Med disse instrumenter er der givet gode muligheder for at tilbyde kristendomsundervisning til dem, som ønsker at tage imod den, fordi de giver kirken mulighed for at fungere ude i folket og ikke i eget, lukket miljø. Desuden kan vi være enige med de røster, der har hævdet, at en kirkeskole i første række vil være en institution for de men-

nesker, hvis kirkelige tilhørsforhold i forvejen er ret solidt, hvorimod netop den del af befolkningen, som man ønsker at inddrage i arbejdet, ville gå tabt, fordi de ville føle sig mindreværdige over for en måske beklagelig sektarisme af en art, som kunne virke skadelig og fremmedgøre endnu flere over for folkekirken.

Uden at være ret bibelkyndig ved jeg, at der står skrevet et sted, at der bliver større glæde i himlen over en synder, der omvender sig, end over 99, der ikke har omvendelse behov. Fremskridtspartiet kan ikke stemme for lovforslaget.

Henrik Toft (V):

Der er jo en førstebehandling fra den 3. december 1976 at henvise til, og den stilling, som mit partis ordfører ved den lejlighed gav udtryk for, er også i overensstemmelse med de få bemærkninger, jeg her skal komme med til det foreliggende lovforslag.

Vi er i venstre meget positive over for vores folkekirke og over for, at børn og unge får oplysning om kristendommen, men vi er bange for, at gennemførelsen af et lovforslag som det foreliggende nemt kan komme til at virke forkert, og det er også svært at overskue forslagets økonomiske konsekvenser.

Jeg skal derimod henvise til de muligheder, som menighedsrådene har for at etablere undervisning under fritidsloven, og endelig er det faktisk et område, hvor mange forældre selv har taget et initiativ gennem søndagsskoletilbud o. lign.

Må jeg i denne forbindelse spørge ministeren, om der er noget nyt om sognemedhjælperordningen.

Som sagt anerkender venstre forslagets gode hensigter, men da vi altså tror, at det vil virke forkert, kan vi ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Bodil Liventhal (CD):

Da centrum-demokraternes ordfører, fru Yvonne Herløv Andersen, er forhindret i at være til stede, skal jeg på parties vegne komme med følgende bemærkninger.

Forslaget er for bastant og bærer præg af ønsket om en hurtig fremsættelse. Forslaget forudsætter i § 9, at kurser skal oprettes, når blot 10 folkekirkemedlemmer eller menighedsrådet ønsker dette. Denne paragraf kan skabe nogle urimelige situationer, hvor det enkelte menighedsråd kan blive delt på et sådant

[Bodil Liventhal.]

ønske. Det kan også tænkes, at det kan skabe uoverensstemmelser mellem menigheden og det enkelte menighedsråd.

§§ 13 og 14 forudsætter ansættelse af kirkekonsulenter og kirkeskolelærere. Disse sidste skal gennemgå en basisuddannelse på minimum 300 timer, og denne uddannelse, der er ret omfattende fagmæssigt, afsluttes med en prøve. Hvordan kan vi være sikre på uden forudgående debat, at indholdet af denne uddannelse dækker menighedernes ønsker og behov?

I § 15 foreslås oprettet et religionspædagogisk institut, og i stk. 1 foreslås, at der skal foretages en grundforskning inden for religionspædagogiske emner. Centrum-demokraterne er stærkt i tvivl om, hvorvidt denne forskning ikke kan foregå på et af de allerede eksisterende forskningsinstitutter, og tvivlen strækker sig så vidt som til spørgsmålet om nødvendigheden af et sådant institut.

§§ 16 og 17 omhandler økonomi. Her må vi have nogle tal, før vi tager endelig stilling.

Men den væsentligste grund til, at centrum-demokraterne sætter spørgsmålstejn ved dette forslag, er, at der her gives de grupper, der ønsker religionsundervisningen ud af folkeskolen, alt for gode argumenter for en styrkelse af disse bestræbelser. Centrum-demokraterne ønsker religionsundervisningen styrket i folkeskolen og ser hellere, at der bliver lovgivet på dette område.

Centrum-demokraterne tager forbehold over for lovforslaget i dets helhed og vil afvente udvalgsbehandlingen.

Ole Olsen (SF):

Det burde sådan set være overflødig at komme herop, for det er jo meget kort tid siden, forslaget sidst blev behandlet. Jeg føler bare trang til at rette et par enkelte bemærkninger til forslagsstillerne.

Jeg synes, det er et fantastisk ambitiøst projekt, man kommer rendende med her. Med hensyn til, som det er sagt allerede, at bare 10 folkekirkemedlemmer skriftligt kan begære oprettet et kursus, går man da langt videre, end man gør ved fritidsundervisningen i øvrigt. Jeg synes nok, at hvis forslagsstillerne vil komme med det én gang til, og det fornemmer jeg er meningen, skulle man forsøge at lave et lidt mindre ambitiøst projekt, så var der måske chance for at få en lidt pænere behandling her

i salen, og det må jo være det, man er interesseret i.

Jeg undrer mig også lidt over f. eks. § 3, stk. 2, om, at undervisningen er frivillig. Det er selvfølgelig noget, jeg kan være enig i at den skal være, hvis den skal være der, men det havde dog vist været overflødig at skrive det. Jeg tror nok, at undervisningen var blevet opfattet som frivillig, uanset om det havde stået der eller ej.

SF kan altså ikke medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Svend Haugaard (RV):

Selv om vi kan være enige i hensigten, mener vi ikke, det er nogen god idé at adskille kristendomsundervisningen fra anden undervisning og især ikke at opbygge en særlig administration. Vi mener, at dette kan foregå under de bestående muligheder, og vi er ikke blevet mere velvillige end under behandlingen i forrige samling.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Som det er fremgået, er kristeligt folkeparti medforslagsstiller til dette forslag, og jeg tror såmænd ikke, der er så mange, der inderst inde undrer sig over, at det bliver genfremsat. Selvfølgelig gør det det.

Hvis jeg skal henvise til det, jeg sagde første gang, vi fremsatte det, er det primære at få en debat i gang om nødvendigheden af en dåbsoplæring. Jeg sagde også, at det ikke er absolut nødvendigt for os, at forslaget bliver vedtaget i den form, som det foreligger i nu; det er jo muligt under en udvalgsbehandling at finde frem til ting, der skulle ændres, f. eks. skulle de 10 måske ændres til et større antal, og måske skulle præsterne nævnes udtrykkeligt med deres andel i det osv. osv. Alle disse ting er for mig fuldstændig underordnede. Det overordnede formål er, at vi på en eller anden måde får givet menighedsrådene mulighed for over ligningen at starte en kirkelig undervisning.

Jeg ved godt, man siger, at man har fritidsloven, men den kan der jo også være diskussion om. Man ved aldrig, hvornår nogen finder ud af, at det er grundlovsstridigt, fordi man ikke skal give bidrag til andres gudsdyrkelse. Jeg tror, at den eneste rigtige form er, at menighedsrådene, hvis de ønsker det – det står der udtrykkeligt, det er ikke noget, man skal –

[Inger Stilling Pedersen.]

har denne mulighed for undervisning. Vi ved også fra de henvendelser, der er kommet, at der virkelig er menighedsråd, der ønsker at få denne mulighed, og den bør vi give dem.

Så skal jeg også lige slå en streg under dette med skolen og den kirkelige undervisning. Det er to vidt forskellige ting. Skolen giver kundskaber og intet andet, og derfor er det, vi siger, at alle bør kunne deltage her – kundskaber, som er nødvendige for at forstå vores kultur. Kirkens opgave er at være forkyndende, og så skal man ikke sige, hvem der er syndere og ikke syndere, for det er vi forhåbentlig alle sammen, når det kommer til stykket. Men det er, som om man vil skyde det ind under, at det kun er nogle få frelste, der kommer. Det kunne også være nogle andre, der havde lyst til at komme og være med. Man er straks så for-dømmende, man har sine specielle formål. Vi ønsker simpelt hen bare, at menighedsrådene får lov til at give denne undervisning. Det er det primære for os.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet forstår godt, at kirkelige kredse efter den nye folkeskolelovs ikrafttræden føler, at der er behov for at kunne tilbyde undervisning i den kristne tro, det, man nævner som kirkeskolens opgave i det foreliggende lovforslag.

Retsforbundet har sympati for, at menighedsråd, ét eller flere sammen inden for en kommune, ansætter en leder af en sådan undervisning, opretter en kommunal kirkeskole, om man vil, at udgifterne afholdes af menighedsrådene over den kirkelige ligning, og at kommunen stiller lokale gratis til rådighed.

Men vi vender os imod, at man som i dette forslag bygger en statslig paraply over med et religionspædagogisk institut, kirkeskolekonsulenter og uddannelse af kirkeskolelærere på to niveauer. Ifølge § 17 skal konsulentlønninger, udgifter til basisuddannelsen, til den videregående uddannelse og det religionspædagogiske institut afholdes af staten, dvs. af borgerne, liggyldigt hvilken religion de tilhører. Hvis udgifterne går over den kirkelige ligning, er det dog medlemmerne i kommunen, medlemmerne af den danske folkekirke, der kommer til at betale, hvad vi er mange der gerne vil.

Det foreliggende lovforslag kan vi desværre ikke anbefale.

Ordføreren for forslagsstillerne (Burgdorf) (KF):

Må jeg allerførst takke kirkeministeren, fordi han sagde nøjagtig det samme, som han gjorde sidste gang, idet han henviste til sit indlæg dengang. Det var udmærket. Tak for det. Men så kneb det lidt med tilslutningen fra de øvrige ordførere her i dag, jeg synes lidt mere end sidste gang. Jeg ved ikke hvorfor. Der var nogle, der ønskede, at vi slet ikke havde fremsat lovforslaget én gang til, og det kan jeg da slet ikke forstå, for når to partier har den mening, at et lovforslag i sit sigte er rigtigt, så fremsætter man det igen, og bliver vi mast ned nu, lover jeg, at vi kommer igen med det en anden gang.

Vi har aldrig sagt, at dette forslag skulle gennemføres, som det forelå. Vi har sagt, at lovforslaget, som det foreligger, er det rigtige efter vores opfattelse. Intentionerne i det er rigtige, og hensigten er rigtig. Men vi vil i udvalgsarbejdet gerne se på de forskellige ting, om der måske er noget, der kan ændres, og måske noget, der helt kan sløjfes; det er da udmærket, og sigtet er rigtigt, det, at menighedsrådene får mulighed for at gennemføre en kristendomsundervisning nu, hvor det efterhånden står skralt til, og hvis folkekirken ikke vil se sit ansvar netop i disse år, hvor det kniber så voldsomt, går det galt også for folkekirken. Vi er nogle, der vil stå bag ved folkekirken, og vi vil støtte den på alle måder. Skal folkekirken leve, må der også være mennesker, som fatter kærlighed til denne kirke, og man får kun kærlighed til noget, man hører om, og noget, man lærer om. Skal mennesket i vores danske kultur, som står på folkekirkens grund, leve fortsat, må folkekirkens lære også komme ud til mennesket. Det er hensigten med dette lovforslag.

Vi må se, hvordan det går i udvalget. Jeg har ingen illusion om, at vi er særlig dygtige til, som der var en der snakkede om, at omvende. Jeg fandt ikke ud af, om det var fremskridtspartiet, der skulle omvendes, eller de var omvendt. Jeg tror, de trænger til at blive det. Men det er en helt anden historie.

Jeg siger tak for, at man igen ville bevæge sig herop og komme med kommentarer til dette lovforslag. Selv om det ikke var positivt, vil vi gøre, hvad vi kan for at trænge igennem i udvalgsarbejdet.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Der blev stillet et spørgsmål til mig af hr. Henrik Toft om sognemedhjælperudvalgets virksomhed, og jeg vil gerne svare, at sognemedhjælperudvalget, så vidt jeg er blevet orienteret, i den nærmeste fremtid formentlig vil nå frem til en principiel afklaring af hele sognemedhjælperproblematikken. Når dette er tilfældet, må man efter min opfattelse nødvendigvis afvente denne afklaring, inden man går videre også med det foreliggende forslag. Jeg er helt sikker på, at det arbejde, der laves i sognemedhjælperudvalget, vil få indvirkning på bedømmelsen af det foreliggende forslag.

Fru Inger Stilling Pedersen nævnede, at det primære formål med forslaget ikke var at få det igennem, men at få sat en debat i gang, og det var noget overordnet, at menighedsrådene skulle have adgang til at sætte en undervisning i gang.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at menighedsrådene jo har rådighedsbeløb, som de kan sætte noget i gang på grundlag af, og jeg kan ikke lade være med at henvise til lovforslagets § 1, som siger, at kirkeskolen er den danske folkekirkens undervisningstilbud. Det er vel nok at gå videre, end vi er mange der rigtig holder af, fordi hvis kirkeskolen var det eneste undervisningstilbud, og det fremgår jo af § 1, at det er sådan, så er det, ligesom man sætter konfirmandundervisningen i en anden belysning, og det er jeg i hvert fald ikke særlig glad for. Men disse bemærkninger skal da så også få lov til at ledsage forslaget. Jeg har, som det er fremgået af mit indlæg den 3. december 1976, ikke den store kærlighed til det foreliggende forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ekspropriation til byudvikling.

(Lovforslag nr. L 85. Fremsat 15/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Westh (S):

Lovforslaget har været fremsat flere gange, og jeg skal blot henvise til, hvad mit partis ordfører har sagt ved disse lejligheder, sidst hr. Auken den 14. oktober 1976, Folketingstidende sp. 502.

Jeg vil dog føje en enkelt bemærkning til forslaget, nemlig den, at jeg selv gennem arbejdet i 7 år som formand for min kommunes planlægningsudvalg mange gange har savnet denne lov, og at jeg ved, at det samme har været tilfældet for andre udvalgsformænd og borgmestre i andre kommuner, ikke mindst de steder, hvor det er venstrefolk, der har været udvalgsformænd og borgmestre.

På den baggrund håber jeg, at lovforslaget får en hurtig og velvillig behandling i udvalget.

Tang Sørensen (FP):

Dette lovforslag er jo en genfremsættelse fra sidste samling, men det gør ikke forslaget mere rigtigt i sit ordvalg.

Lad mig tage mit udgangspunkt i grundlovens § 73, stk. 1, der siger:

»Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almentillet kræver det.«

Det foreliggende lovforslag er efter fremskridtspartiets opfattelse et alvorligt angreb på den private ejendomsret, en ret, som burde være en selvfølge, medmindre tungtvejende argumenter taler derimod. Jeg finder ikke, at argumenterne i dette lovforslag er tungtvejende nok.

I de lokale råd landet over – her tænker jeg på byrådene og kommunalbestyrelserne – foregår der i dag en særdeles god planlægning. Kommunerne udnytter, og gør det med megen hensynsfuldhed, kommuneplanlovens § 34, stk. 1, og samme lovs § 40, stk. 4.

Alene ordvalget i lovforslagets § 1, hvor der tales om iværksat planlægning, kan få mig til at få bange anelser. Hvad mener ministeren helt konkret med dette ordvalg? Er det, når kommunens byplanlæggere har lavet den første blyantsstreg på papiret eller hvad?

Der er efter vores opfattelse intet behov for denne lovgivning. Den er efter vores opfattelse ganske unødigt.

Man kan jo beklage, eller man kan glæde sig over valget den 15. februar i år alt afhæn-